

Федакарлыгла коммунизм гуран чохмилонлу эһмәткешләр ордусу илә бәрабәр, бизим арамызда һәлә дә тәк-тәк адамлар вардыр ки, гуручулуг ишиндә фәал иштирак әтмәк әвәзинә, коммунизми „чәнәт“ тийсалында бир шей кими тәсәввүр әдәрәк, отуруб, онун өз-өзүнә башланмасыны көзләйирләр. Белә адамлар өз-өзләринә суал верирләр ки: „Бәс нә вахт коммунизм ә’лан олуначаг, көрәсән тәэми чәмийәтдән әһтиячымыза көрә һәр шей ала-чагыг? (А. Н. П о с к р е б ы ш е в йолдашын партиямызын XIX гурултайындакы нитгиндән)

05
КҮҮ

КОММУНИЗМ Ә
ЧАТАНДА МӘНИ
ОЯДЫН!

МӘНИМ ӘҺТИЯЧЫМ:

1. КОСТЮМ 5 дәст
2. — — — АРВАДЫМ УЧУН 17д.
3. ЗИМ машын 2әдәд.
4. ШАКАЛАД 1 пуд
5. 7 ОТАГЛЫ МӘНЗИЛ
(2-чи мәртәбәдә)
6. ЭВ...

Рәссам нөчәфгулу

Умуни Митәбәхәсәс
№ 1693

—Коммунизмә кечмәйә һазырам!..

К И Р П И

№ 10 БАКЫ 30 НОЯБР 1952

„КОММУНИСТ“ ГӘЗЕТИНИН НӘШРИ

ГИЙМӘТИ 1 м. 50 г.

Бир аз га жүлмөк барэсиндэ

НОЯБР айында Бақы күчелеринин диварларында бөйүк афишалара раст кэлмөк оларды. Бу афишаларда ири һәрфләрлэ язылмышды: Аркади Райкин.

Мүслүм Магомаев адына Азәрбайчан Дөвлэт филармониясынын гаршысы адамларла долу олурду. Билет ала биләнләр севинирдиләр: зарафат дейил, онлар бу кечэ Аркади Райкинин көстәрэчэйи мээли сәһнәчикләрэ тамаша эдәчәкләр!

Салонда бир данэ бош стул тапмаг олмурду, тамашачыларынын күлүш вэ гәһгәһэ сәсләри кәйэ галхырды.

Аркади Райкин кимдир нэ үчүн тамашачылар ону бу гәдәр севирләр?

Аркади Райкин Ленинград Дөвлэт минатүр театрынын рәһбәридир, талантлы бир сәнәткардыр. Райкин һәр дәфә Бақыя гастролла кәләндэ тамашачылар ону белэ мәнәббәтлэ гаршылайырлар, чүнки Райкин адамлары күлдүрмәйи бачарыр.

О, бүрократдан данышаркән салона көз кәздирир вэ дейир:

— Балкэ элэ бу салонда отуранларын ичәрисиндэ дэ бүрократ вар!—Сонра көз вуруб эләвэ эләйир:—Йох, һеч кәс буну бойнуна алмаз, һәр кәс белэ дүшүнүр ки, бүрократ мән дейиләм, янымдакыдыр, я да фланкәсдир.

Бу сөзләри эшидәркән, бөйүк язычымыз Чәлил Мәммәдгулузадәнин 1906-чы илдэ „Молла Нәсрәддин“ журналынын биринчи нөмрәсиндэ дәрч эдилмиш фел’етону адамын ядына дүшүр:

„Замани ки, мәнән күлмәли бир шей эшидиб, ағзынызы кәйэ ачыб вэ көзләринизи юмуб, о гәдәр „ха-ха!“ эдиб күлдүнүз ки, аз галды бағырсагларынызы йыртылсын вэ дәсмал әвәзинэ этәкләринизлэ үз-көзүнүзү силиб, „лән’нәт шейтана!“ дединиз, о вахт элэ күман этмәйи ки, „Молла Нәсрәддин“ күлдүрсүнүз... Әкәр билмәк истәйирсиниз ки, кимин үстүнэ күлдүрсүнүз, о вахт гоюнуз габағыныза айнаны вэ диггәтлэ бахыныз чәмалыныза!“

Инсан үчүн өз әйибини көрмәк вэ нөгсаныны дүзәлтмәйи бачармаг бөйүк мәнәрәтдир. Сатиранын вәзифәси исә, адамларын әйибләрини вэ нөгсанларыны ачыб көстәрмәк—күлүнч шейин һәгигәтән күлүнч олдуғуну аңлатмагдыр. Аркади Райкин өз репертуарыны бу әсасда гурмушдур. О, гүсурлары вэ чәтинликләри көстәрмәкдән горхмур, сатиранын ән кәскин бир силаһ олдуғуна инаныр.

Мәсәлән, ушаг тәрбийәсини көтүрәк. Әлбәттә, ушаг тәрбийәси илэ дүзкүн вэ әсаслы мәшгул олан аиләләр чох-чохдур. Бу аиләләрдә етишән ушагларын кәләчәкдә ән яхшы, бачарыглы, ағыллы-камаллы вәтәнпәрвәр совет адамлары олачағы шүбһәсиздир. Анчаг, биздә һәлэ ушағын тәрбийәси илэ мәшгул олмаян вэ олмағы бачармаян аиләләр дэ вардыр. Райкинин, „Ата, ана вэ оғул“ адлы „тракедиясында“ белэ аиләләрдән бири көстәриләр:

Ушаг емәк истәмир, ушағы едиздирмәк үчүн ата-ана оюн чыхармалыдыр. Ушаг атадан кечи олмағы тәләб эдир. Ата кечи олур. Сол әлинин бармагларыны началайыб буйнуз кими башына гоюр, сағ әлини дэ гуйруг кими далында тутур. Кечи кими мәләйә-мәләйә отагда доланыр

Ушаг анадан да кечи олмағы тәләб эдир.

Ана да кечи олур, мәләйә-мәләйә отағы доланыр.

Ушаг халадан да кечи олмағы тәләб эдир.

Хала да кечи олур. Кечиләр мәләйә-мәләйә отағы доланырлар. Онлар йорулуб даянан кими ушаг гышгырыр, аягларыны ерә чырпыб ағлайыр, кечиләр енә дэ мәләшмәйә башлайырлар. Ушаг исә емир ки, емир.

Белэ тәрбийә илэ бөйүдүлән ушаг мәктәбдә яхшы охумур. Мәктәбә һәр күн машыла кедиб-кәлир (биздә машыны олан бә’зи мәс’ул ишчиләрин вэ аталарын ушаглары кими), мүәллим буна әтираз эдир. Ушағын анасы дейир:

— Мән мүгәссир дейиләм ки, әримин машыны вар.

Мүәллим ушағын анасы илэ разылашмаяраг:

— Машын әрининдир,—дейә чаваб верир,—ушағын дейил ки? Ушаг ата-анасынын вәзифәсиндән асылы олмаяраг, мәктәбдә ади бир шакирд кими доланмалыдыр.

Ата-ана ушағын ади шакирд кими долаймасына мане олурлар. Ушаг мәктәбдә пис гиймәт аланда, ана мүәллимләри горхудур. Ата исә бир дәфә өзүнүн ким олдуғуну аңладараг, дейир ки:

— Сәнин атан билирсән кимдир? Педагожи әлмләри доктору, профессордур, баша дүшүрсәнми?

Ушаг бир шей баша дүшмүр. Тамашачылар исә тәрбийә әлми илэ мәшгул олан „алимин“ нэ гәдәр янлыш бир йолда олдуғуну баша дүшүр, онун кечи олмасына күлүрләр.

Аркади Райкинин репертуарында бир чох бу чүр мээли вэ әйни заманда бөйүк тәрбийәви әһәмийәти олан нөмрәләр вардыр.

Аркади Райкиндән бу гәдәр чох данышдығымызы көрәнләр бизи янлыш аңламасынлар. Мәгсәдимиз һеч дэ бир артисти тәрифләйиб, кәйэ галдырмаг дейил. Аркади Райкин совет эстрадасында тәк дейил, онун кими сәнәткарлар чохдур, һәр бир сәнәткар кими онун да ярадычылығында өзүнә көрә мүвәффәгийәтләри вэ нөгсанлары вардыр. Биз Аркади Райкиндән данышмагла Азәрбайчан эстрадасынын вәзийәтиндән сөз ачмаг истәйирик. Сәһнәмизә бахыб көрәк бизим Аркади Райкинимиз кимдир?

Тәәссүфлэ гәйд этмәк лазымдыр ки, бизим эстрадамызда нәинки Аркади Райкин кими сәнәткар, һәттә зәиф артистмиз белэ йохдур. Вахтилә Анатоглу, Дайыоғлу-Бибиоғлу, Агаев гардашлары вэ башгалары сәһнәдә күлмәли нөмрәләрлэ чыхыш эдәрдиләр. Сонра онлар өзләри о гәдәр кери галдылар, чыхышлары о гәдәр дадсыз-дузсуз олду ки, тамашачылар арасында өз һөрмәтләрини тамамилә итирдиләр вэ инди аралыга чыхмага чүр’әт этмирләр, чыханда да хәчаләт чәкирләр, чүнки өзләри күлмәли шәклә дүшүбләр.

Филармониянын эстрада бөлмәси халтурачыларын мәркәзинә чеврилмишдир. Инчәсәнәт ишчиләри идарәси вэ филармониянын башабәла рәһбәрләри эстраданын ән күтләви бир инчәсәнәт олдуғуну баша дүшмәйәрәк, бу ишин тәшкили илэ мәшгул олмурлар. һеч бир тәшкилат эстрада артистләри үчүн репертуар яратмаг гәйдинә галмыр. Эстрада үчүн биздә һеч бир интермедия, скеч, фел’етон вэ минатүр сәһнәчикләр йохдур. һәлэ индийә гәдәр эстрадада сөзүн әсл мәнәсында бир нәфәр белэ конферанс’е етишмәмишдир ки, өз мээли сөзләри вэ сатирик чыхышлары илэ концертләримизи зәнкинләшдирсин.

— Бизә совет Гоголлары вэ Шедринләри лазымдыр.

Бу сөзләр чох вахтында дейилмишдир вэ чох да көзәл сөзләрдир. Анчаг унутмаг лазым дейил ки, һалва-һалва демәклә ағыз ширин олмаз. Партиямыз йүксәк бәди сатира әдәбийяты ярадылмасыны бир вәзифә олараг, язычы күтләсинин гаршысына гоймушдур. Язычылар голларыны чырмайыб, ишә киришмәли, Язычылар Иттифагы вэ Инчәсәнәт Ишләри идарәси, театрларымыз сатирик әсәрләрин яранмасы үчүн әмәли тәдбирләр көрмәлидирләр.

Классик язычыларымыз Мирзә Фәтәли Ахундов, Чәлил Мәммәдгулузадә, Сабир, һагвердиев бизә йүксәк сатира нүмунә ола биләчәк бөйүк ирс гоюб кетмишләр. „Молла Нәсрәддин“ журналы, Чәлил Мәммәдгулузадәнин дузлу һекәйәләри вэ Сабирин мисилсиз шеирләри илэ долу олурду. Бәс һаны бизим „Кирпи“дә сатирик һекәйәләримиз вэ шеирләримиз? Язычыларымыздан чохму адам сатира вэ юморла мәшгул олур?

Гәзетләримиздә нэ үчүн яхшы фел’етонлар аз чыхыр? Тәнгидчиләримиз нэ үчүн башларынын алтына ястыг гоюблар, әдәбийятын башга жанрлары илэ һәрдән бир, хала хатирин галмасын, мәшгул олдуғлары һалда, сатира вэ юмору лап кәздән салыблар?

Сәһнәмизин комедия чох бөйүк әһтиячы вардыр. Дөвләт драм театрынын репертуарында Сабит Рәһманын он ики ил бундан әввәл яздығы „Хошбәхтләр“дән башга комедиямыз йохдур. Биз, сөз йох ки, „Хошбәхтләр“ин әлейһинә дейилик, „Хошбәхтләр“ мүасир мөвзуда язылан яхшы совет комедияларындан биридир. Сағ олсун Сабит Рәһман ки, белэ бир әсәр языб вэ үмумийәтлә комедия язмагла мәшгулдур, анчаг буну да билмәк лазымдыр ки, драматургларымызын бу чүр ләнк ишләмәси театрларымызын әһтиячыны өдәмир, сәһнәмиз биздән бир дейил, чохлу комедия тәләб эдир.

Охучу вэ тамашачы күлмәк истәйир, буна онун һаггы вардыр. Биз әл-әлә вериб, белэ әсәрләр яратмалыыг.

ӘВӘЗ САДЫГ

Гызылкул олмайды,
Саралыб солмайды.

Бир тәфтиш, бир мүфәттиш
неч бири олмайды.

Сүмүк

азары

ИЛЯНЫН атасы Серкей сүр-сүмүк тәдәрүкүндә сүмүк сындырмыш бир киши иди. Серкей сүмүйүн дадыны, ләззәтини яхшы билирди. Она көрә дә „Башутилсырйонун“ Бақы канторунда оху даша дәйиб говуларда оғлу Иляя: „Оғул, сүмүйүн гәдрини бил, ондан мөһкәм япыш, сүмүк сәнин чөрәк ағачындыр“ демишди.

Иля атасынын вәсийәтинә эмәл эләди, онун йолу илә кетди. „Башутилсырйо“ идарәсиндә өзүнү „көстәриб“ сүмүк йығмагда күчүнү сынадығы кими, чыр-чындыра да эл атды. Нәһайәт, амбарын ачарыны әлинә кечиртди, олду амбар мүдири.

Күнләрин бир күнү Иля Патик вағзалда сүмүк галағынын ағардығыны көрдү, дәрһал ағзы суланды, бу сүмүйүн ярысыны ичәрийә өтүрмәк сөвдасына дүшдү. Вагона йүкләйчәйи сүр-сүмүйү ата малы кими тән бөлдү. Дөрд вагонун һәрәсинә он ики тон әвәзинә алтыча тон сүмүк йүкләйиб, йола салды, фабрики дә мәттәл гоймады, өзүнү дә. Бу әһвалатдан бир аз сонра фабрикдән гыса вә айдын бир телеграм алынды: „Бу нә хәчаләт?“

Хәчаләтли галанлар башларыны ашағы дикди, Иля Патик исә башыны галдырыб күлдү:

— Йәгин, фабрик зарафат эләйир,—деди.

О күнүн сәһәри идарәйә белә бир шайеә яйылды ки, Илянын боғазында сүмүк галыб. Сөһбәт Илянын гулағына чатанда, тәләсик әвә чумду. Палтаргарышыг ятагда узанды, көзләрини тавана дикиб, чәрә дүшүнмәйә башлады. Чәрә тапа билмәди. Ону һуш апарды.

Күндүз йола салдығы ярымчыг вагонлар юхуда сүр'әтлә кәлиб көзләри габағындан кечди. Вагонларын пәнчәрәләриндән башларыны чыхаран инәк, өкүз, дәвә кәлләләриндән ваһимәли сәсләр чыхырды:

— Инсафын кәсилсин, Иля, бәс мәнним габыргаларым?

— Ай залым, мәнним әләнкәләрим нечә олду?

— Әй бәнининсан, сән бир кәллә илә кечинә биләрсән ки, мәннә кечиним?

— Сүр-сүмүйүмү оғурлайыб кимә сатачагсан?

Патик һөвләкәк юхудан айылды. Сәрсәмләмәйә башлады. Арвад-ушаг, гонум-гоншу бир-биринә гарышды. Патик нечә кәсә мәнәл гоймур, һей „сүмүк, кәллә, әләнкә“ дейиб, бар-бар бағырылды.

Гонум-әгрәба, таныш-билиш Патикин дәрдиндән һалы идиләр. Онлар дейрдиләр ки, Патикин мәрәзи ирсидир. Атасы Серкей дә вахтилә бу хәстәлийә мүб-тәлә олмушдү. Буна „сүмүк азары“ дейәрләр.

Амбар мүдири Иля Патикин кәлләсинин хараб олмасы хәбәри бүтүн әләмә яйылды. һамы дейрди ки, Патикин кәлләсинә гурд дүшүб, она көрә „кәллә-кәллә“ чағырыр. Нә исә, сөһбәт бө-йүдү, ахыры кәлиб Патикин ишләдийи идарәйә, „Башутилсырйонун“, Бақы канторуна чатды. Кантор мүдири Әләскәр һәсәнов тәәччүблә додағыны бүзүб, чийинләрини дартды:

— Нә кәллә, нә сүмүк? Бөһтандыр, Патик

күл кими оғландыр, о элә шей әләмәз,—дейә, һай-күйү ятыртмаг истәди, анчаг ятырда билмәди, ахырда наәләч галыб, Патикин сүр-сүмүйүнү йохлатдырмалы олду. Иши йохлаянлар белә гәрәра кәдиләр ки, Патикин кәлләси ериндәдир, чатмаян 24 тон сүмүк-дүр ки, ону да Патикин гарында ахтапмаг лазымдыр.

Эшидәнләр тәәччүб этди:

— Бир адам, тәкбашына бу гәдәр сүмүйү ейә билмәз.

— Па атоннан, кишидә иштаһаә бах!

Патикин иштаһасына бәләд олан идарә ишчиләриндән бири күлүб деди:

— Ону ки мән таныйырам, ейәр—сүмүйә яман һәрисдир.

— Йох чаным, тәк ейә билмәз, йәгин шәрики вар!—дейәнләр дә олду. Патик сөһбәти ятырмаг, араны сакитләшдирмәк үчүн өзүнү верди дәлиханая.

Анчаг ону дәлиханаяда да раһат бурахмадылар. Патикә хәбәр чатды ки, нә ятмысан, етир өзүнү идарәйә, инди дә чындыр-мындыры йохлайырлар.

Патик бахыб көрдү ки, бурада ятмагла иш ашмаячаг, байыра чыхыб башына чәрә гылмаса иши даһа да шулуғ олачаг.

Патик „ағылланыб“ идарәйә гайыданда көрдү ки, сүр-сүмүк әһвалаты галыб бир тәрәфдә, инди чыр-чындырдан данышырлар.

— Дейрләр Патик чындыр ейиб?

— Ушаг олма, адам да чындыр ейәр?

— Ону ки мән таныйырам—ейәр.

Киши доғру дейирмиш, Патик „Башутилсырйонун“ Бақы канторунун амбарындан 24 тон халис сүмүк (тону 500 манатдан) бир аз да, йә'ни, 73 тон чыр-чындыр (тону 1100 манатдан) ейиб, һәлә үстүндән бир су да ичиб.

Бу идарәдә сүмүк азарына тутулан бирчә Иля Патик дейил, дәриндән муайинә олунса башга „хәстәләр“ дә тапылар. Идарә мүдири Әләскәр һәсәнов йолдашын мәсчиддә, минбәр дибиндә ачы көз яшлары ахытмасы, әл галдырыб Патик үчүн нәзир-нияз вер-мәси, көзүнә-башына вуруб шивән гопармасы да ер-сиз дейил. Нә исә ейилән ейилиб, инди ейәнә „нуш чан!“ дейән кәрәк.

М. АСЛАНОВ

Рәссам А. МЕНДИЕВ

Тиланы ерине етирәнгиләр:

1. А. Тусанов	151%
2. Т. Иванов	112%
3. Р. Маликов	110%
4. С. Каспарян	101%
5. В. Бәкирзада	72%

— Бәкирзадәнин ады өнө дө ахырда язылмышдыр

Тәрак мәтсул берәнгиләр:

1. В. Бәкирзада
2. М. Вәликов
3. Р. Тусуев

— Хейр, бах, бурада биринчи өрдәдир.

МӘНИМ бир танышым вар, өзү дө һүгүгшүнасдыр. Өз арамизда адыны вәкил Мирхәлил гоймушуг. О күн мәни көрүб дейир:

— Өзүмә тәзә гуллуғ ери тапмышам. Т. Гулиев адына кимйәви маллар истәһсал эдән артелдә ишләйирәм.

Мән инанмадым. Киши әмринин сурәтини көстәрди. Әмрдә язылмышды ки: „М. Әлиев артелин сабын сехинә шәйирд габул олунсун“.

— Дост, олмая,—дедим,—тәзә пешә өйрәнирсән?

— Хейр,—деди,—бу кәләкдир, артелин штатында ер олмадығына көрә, адымы шәйирд гоуб, өзүмү юристконсулт ишләдирләр. Ерим дө яхшыдыр.

— Сәдриниз кимдир?

— Габаглар С. Садыгов иди, чанлара дәйән оғлан иди, сонрадан артелин пул һагг-һесабыны гарышдырды, ишләри корлады. Бақы сәнае шурасы майын 7-дә бир ичлас чағырыб Садыговун ашынын суюну верди вә гәрәра алды ки, ону ишдән кәнар этсин. Амма зирәнк оғландыр. Өзүнү ода-көзә вурду, Азәрсәнае шурасына кедиб-кәлди, ахырда майын 20-дә өзү өз барәсиндә әмр языб, өзүнү өз хаһиши илә ишдән азад этди. Инди яхшы гуллуғдадыр. Артел дө ки...

Достум „артел“ дөйәндә аһ чәкиб, башыны ашағы салды, фикрә кетди, сонра ериндән галхыб, сөзүнә давам этди:

— Әкәр вахтын варса артелә тәрәф кедәк. Өз көзүнлә көрмәсән инанмазсан, артелимиздә артеллик галмайыб.

Мән разылығ вердим, йола дүзәлдик. Йол узуну достум аһ-зарла артелин ишиндән данышды вә деди ки:

— Артел айда 700 мин манатлығ иш көрмәли, кимйәви маллар истәһсал этмәлидир. Инди исә артел сынығ чыхыб...

Артелин бинасына чатанда бир чаван оғлан бизи гаршылады. Юрист достум мәни чаван оғланла таныш этди:

— Бу бизим артелин тәзә сәдридир,—деди,—чәми беш айдыр ишләйир.—О, көз-көзә вуруб гулағыма пычылдады.—Яғышдан чыхыб, яғмура дүшмүшүк. Буна баханда Садыгова мин шүкүр.

Чаван оғлан әлини узатды.

— Бельх!—деди.—Фамилиямын ағ олмасына бахма, үзүмүз гарадыр. Рәнкимә бах, әһвалымы хәбәр ал. Көр артел мәни нә көкә салыб.

Сәдр буну элә янығлы сәслә деди ки, үрәймә од дүшдү.

— Нә дәрдиниз вар, белә сызылдайырсыныз?

Сәдр аһ чәкиб, сөһбәтә башлады:

Марал вә гурбага

Халг әфсанәси

Бир дөфә овчу вурду бир заваллы маралы.
Марал кәксү яралы.

Үрәйи яна-яна

Гачды о ян-бу яна,

Көз кәздирди су үчүн өлүмүн аяғында,

Келиб дурду, нәһайәт, зүмрүд кәл габағында.

Бир гурбага чыхарды судан бу дөм башыны

Деди: „Нийә төкүрсән, ай марал, көз яшыны?

Марал деди: „Бир залим ахытды ал ганымы,

Гоймады ки, мән сүрүм өз ширин

дөвранымы“.

Гурбага бир аз даһа бойланыб сакит судан,

Деди: „Залим овчулар сән аһу, мән аһудан

Нә истейир, а гардаш?“

Марал кезләриндә яш,

Бир аһ чәкди дөриндөн.

Деди: „Өлмәздим мән һеч овчунун

күлләсиндөн,

Сән ки, мәнә өзүнү охшатдын, ай гурбага.

Бу дөрд мәнә өлдүрәр, сөрәр гара торпага.

Көзәлликдән бихәбәр,

Ловға-ловға һәр сөһәр

Өзүнү марал саян

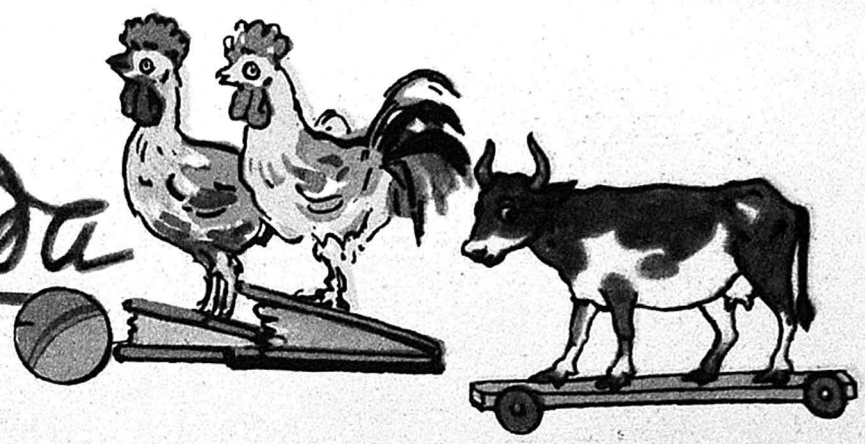
Гурбағалардан һөзәр.

М. РАҢИМ

Знаю

банляянда

— Бизе зүлм эдирлэр, ай йолдаш! Пис хам мал верирлэр, биз дэ пис рэнк истеһсал эдирик. Мүштәримиз кәсилиб, миллион яримлыг рәнкимиз, элифимиз төкүлүб галыб ягышын алтында. Бир зәһмәт чәк бах.

Сәдр бизи һәйәтә чәкди. Бочка бочкая сөйкәнмишди. Ири яғ гутулары, рәнк ешикләри галаг-галаг, үст-үстә йығылмышды. Сыныг машиналарынын янында шоферләр әлләширди. Сехләр хараба дөйирмана охшашырды.

— Сехләр нә үчүн даяныб?— дейә, сорушдум.

— Бунлар рәнк вә яғ сехләридир. Ишә кетмәйән маллары бурада истеһсал эдирдиләр. Бир сабын сехимиз дә вар. Нә гәдәр ки мән сех мүдири идим, аз-чох үзүмүз агарырды. Мән артелә сәдр оландан сонра Азәрсәнае шурасынын мәсләһәти илә Шәфиев фамилиялы бири сәни сабын сехинә мүдир тә'йин этдиләр. Сән дәмә, бу залым оғлу башга артелдә иши долашдырыб, һөкүмәтин хейли пулуну ейибмиш. Сабын бәширмәкдән һеч башы чыхмырды. Хүләсейи-кәлам, мән дә ону чыхарыб, еринә енә дә өзүмү тә'йин этмишәм. Шәфиев о келәндир кедиб, һеч һагг-һесабыны алмаға да кәлмир.

— Нә сәбәбә?

— Аяғында 129 кило нафталин галыб.

— Бәс ишчи гәбул әдәндә ихтисасыны хәбәр алмырсыныз?

Мүдир динмәди. Достум күлүмсүндү.

— Рәһмәтлик оғлу,— деди,— сән нә гоюб, нә ахтарырсан, артелини техника рәһбәри Вайсбилетин һеч пешәси йохдур. Һәфтә сәккиз, мән доггуз, ону ишдән чыхарырлар, анчаг сонра енә өз еринә гайтарырлар. Бир Агранат фамилиялы мүәллим вар иди, артелдә автомат гәләм сехинә мүдир тә'йин этмишдик. Ахырда дуоғ дүшдүк, демә фырылдагчы ишиш, говдуг кегди. Кимя сехинин устасы Хаим Израилович Мизкизерин вүчуду дөнүб кимяя, күнләрлә артелдә тапылмыр. Өзү дә тәһнизат үзрә акент ишләйир. Бир лаборантымыз вар, ихтисасы агрономлугчо. Мүхтәсәр, артелдә һәр пешә саһиби вар. Района ишә кетмәк ишәйән мүәллим дә, агроном дә, һәким дә башыны бурада кирләйир.

Сәһбәт бу ерә чатанда достумун үзү бир аз гызарды. О, горхурду ки, мән она дейәм „Сән өзүн дә элә бу адамлардансан, өз саһәндә әмәлли-башлы ишләмәк әвәзинә сабынчы шәйирди ады илә башыны кирләйирсән...“ Анчаг мән бир сөз демәдим, үзүмү сәдрә тутуб:

— Планы нечә өдәйирсиниз?— дейә сорушдум.

— План дейәндә ки,— сәдр удгунду.— Сөз арамизда галсын, бир тә-

һәр өдәйирдик. Инди ишимиз яхшы дейил. 11 айлыг план 76 фаиз өдәнибдир. һазыр малларын сатышы исә 42 фаиздән юхарыя галхмыр. Маллар сатылмыр, гардаш. Одур ки, биз дә кимйәви маллар истеһсалыны чевирмишик „кефин нә истәди“ истеһсалына, фәһләрә үчүн гәпик-гуруш чыхыр, анчаг һәмишә айы зәрәрлә баша чатдырырыг.

— Бәс Азәрсәнае шурасы вә вилайәт сәнае шурасы сизә көмәк әтмир?

Сәдр истеһза илә:

— Нийә, пис көмәк әләмирләр,— деди.— Мән мүдир оландан сонра рәһбәрләримиз бир нечә дәфә кәлиб баш чәкиб, кедибләр. Тез-тез тә'лигә язырлар, көстәриш верирләр, ичлас әләйирләр, планы артырырлар вә тапырырлар ки, бир тәһәр еринә етирин. Биз дә Әлинин папагыны гоюруг Вәли башына, Вәлинин папагыны Әлинин башына.

— О нә дейән сөздүр?

— Йә'ни, ағына-бозуна бахмырыг. Рәнк сатылмыр, һеч сатылмасын. Биз дә айры әлач тапмышыг.

— О әлач нәдир?

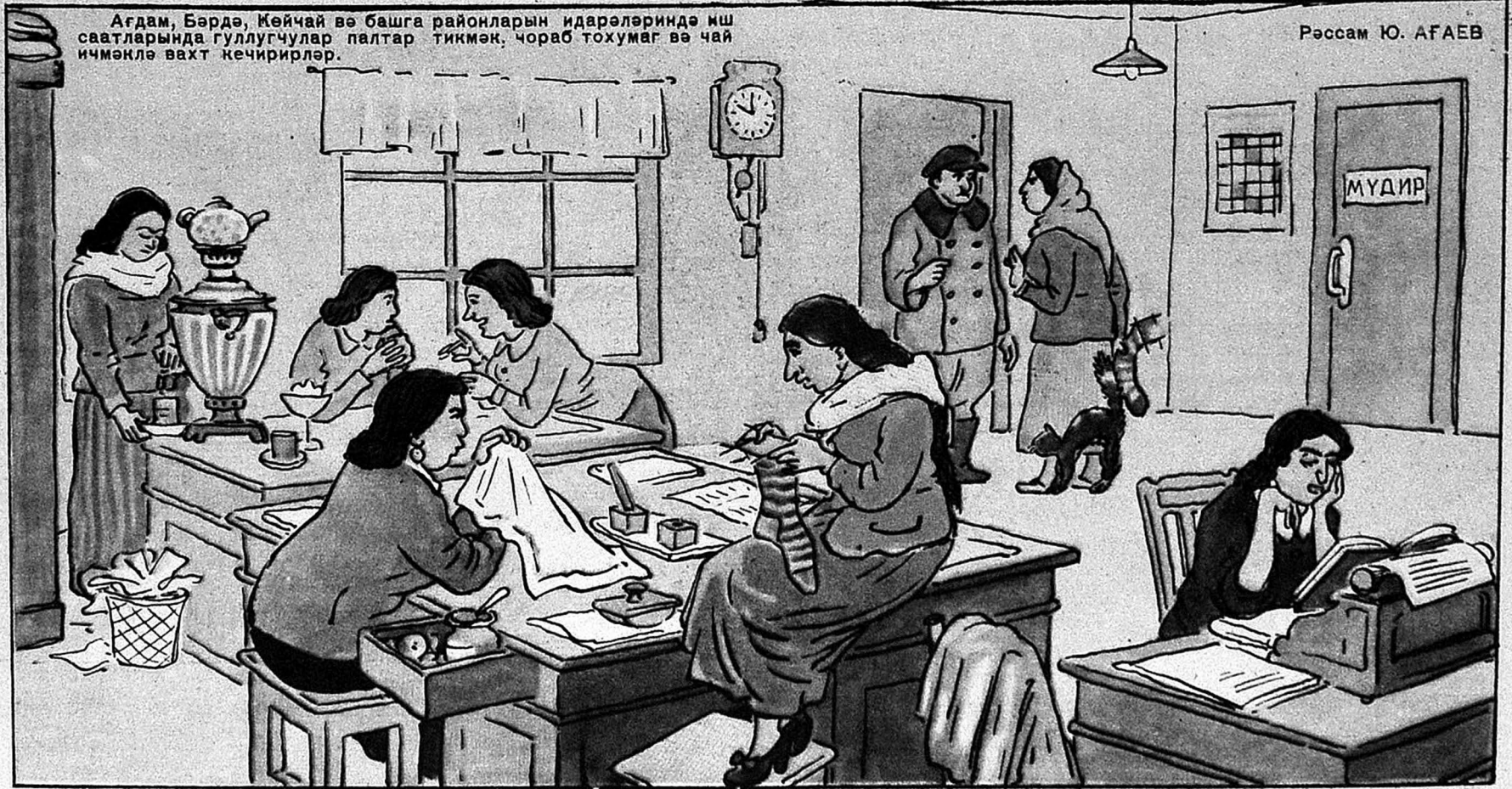
Сәдр юристә ишәрә этди, юрист сәһбәти давам әтдирди:

— Әлач галыб ушаг оюнчагына, Азәрсәнае шурасы мәсләһәт билир ки, фырфыра, шахшах, мовулдаян пишик, гаггылдаян тоюг, мөйүлдәйән инәк, гугу гушу, банляян хоруз гайырыб сатаг. Мүштәриси башы алтындадыр, белкә хорузлар артели бир аз дирчәлдәләр.

Мән күлдүм. Сәдр дә мәнә бахыб, күлүмсәди вә деди:

— Оюнчаг сехинә дә бир биликли, бачарыглы мүдир тапмышам. Оюнчагын анасыдыр. Өзүнүн дә али тәһсили вар, тибб институтуну гуртарыб, сәнәти дә һәкимликдир. Ренткенология вә онкология әлми-тәдгигат институтунда ишләйир. Сағ олсун, бизә дә әл етирир. Белкә таныясыныз, Мүсейиб Видерли. Бүтүн үмидимиз онадыр. Һәләлик үч айдыр ки, кениш һазырлыг апарырыг. Алты-едди мин манат хәрчләмишик, Видерли дә күндә бир-ики саат сехә баш чәкир, көстәриш вериб кедир. Бир күн кәләчәк ки, сех һазыр олачаг, шахшахлар шаггылдайчаг, фырфыралар фырылдайчаг, инәкләр мөйүлдәйәчәк, Видерлинин хорузлары банляячаг, онда да артелини иши дүзәләчәкдир...

М. ЧАҺАНКИР

Агдам, Бәрдә, Көйчай вә башга районларын идарәләриндә иш саатларында гуллуғчулар палтар тикмәк, чораб тохумағ вә чай ичмәклә вахт кечирирләр.

Рәссам Ю. АҒАЕВ

— Меним кағызларым һазырдырмы?
— Көрмүрсән өлимиздә вачиб ишимиз вар кет, сабаһ кәл!

Кирпи Азәрнефтдә

Бир сыра мө'дән, колхоз, мүәссисә вә мәктәбләрдә чыхарылан дивар гәзетләриндә „Кирпи“ кушасы ачылмышдыр. Бу сәһифәмиздә Азәрнефт бирлийи идарәсиндә чыхарылан „Нефт уgrundа“ гәзетинин материалларыны дәрч эдирик.

МӨ'ЧҮЗ

Мө'чүз көһнә сөздүр. һәгигәтән мө'чүз олуб-олмадыгындан суал верән дә йохдур. Амма зәманәмиздә элә әһвалатлар олур ки, мө'чүзә бәнзәйир. Мәсәлән, Азәрнефт бирлийи тә'лим-курсу комбинаты ачыб, этәк-этәк пул сәрф эдиб ки, өзү үчүн ихтисаслы шофер һазырласын. Натамам һагһесаба көрә бу курсу гуртаран 400 нәфәр-дән 170 нәфәри Азәрнефт илә һеч бир гоһумлуғу, танышлығы, әлагәси вә мүнәсибәти олмаян адамлардыр. Бунлар дөвләт һесабына охуоб, шофер олан кими пай-пиядә гачыблар. Ики эшшәйин арпасыны бөлә билмәйәнләр тәгаүд алмагда вә шоферлиқ сәнәди илә тә'мин олунмагда һамыдан габагда кедибләр. Өзү дә элә кедибләр ки, Азәрнефт бирлийи онларын ийини вә сорағыны да тапа билмир. Адамларын көз көрә-көрә йоха чыхмасы мө'чүз дейил бәс нәдир?

Бундан әлаво, тәһсилини тамам этмәйәнләр вә имтаһанлардан гачанлар да вардыр. Белә гырды-гачдылара чәми-чүмләтаны 89 мин манат пул хәрчләнмишдир. Һеч кәс дә бу мәсәлә илә марагланмыр. Бу гәдәр бөйүк мәбләғин бирдән-бирә унутулмасы мө'чүздүр я йох?.. Әлбәттә мө'чүздүр.

Азәрнефтдә бә'зән дә элә әһвалатлар баш верир ки, мө'чүздән дә о яна кефир. Мәсәлән, бурада мүнәндис олмаг, шофер олмагдан да асандыр.

Әввәлчә мәркәзи апаратда баш рәисләрдән биринә катиб олурсан (мәсәлән, А. Аракелян кими). Башлайырсан „гуллуғ кәстәрмәйә“. Вәзифән бөйүйүр, вәзифә бөйүдүкчә һөрмәт артыр, һөрмәт артдыгча мааш да чоһалыр. Бир дә көрүрсән кәлиб чатмысан мүнәндислиә. Бундан сонра һәр шей механикләшир вә өз-өзүнә кеدير. Нә йоғуруб нә япырсан, һазырча көкә та-

пырсан. Мүкафат верилир, тәлтиф олунанлар чәркәсинә кефирсән. Анчаг усталығ орасындадыр ки, кәрәк башын кичәлләнмәсин, өзүнү итирмәйәсән вә бунларла кифәйәтләниб, „дойдум“ демәйәсән. Әкәр буну бачарсан, фамилиян дүшәчәк көһнә нефт фәһләләринин сияһисинә вә сәнин һагғында язаһаглар ки, „узун илләрдән бәри нефт сәнаәиндә ишләдийинә көрә... флан, флан, флан вә ила ахыр.“

Беләликлә, олаһагсан мүнәндис, өзү дә лап көһнәсиндән. Әфәл рәһбәрләрин кәрәмәтини көрүб, сән өзүн дә башлаһагсан „мө'чүз“ кәстәрмәйә.

БӘС КИМ БИЛИР?

Азәрнефт бирлийинин рәис мүавининдән сорушанда ки:

— Йолдаш Әлиев, усталар вә мүнәндисләр арасында икинчи ихтисасы мәним-сәмәк мәсәләси нә вәзийәттәдир?— Онун үзү күләчәк, кефи ачылаһаг вә сәнә чаваб верәчәкдир ки:

— Лап яхшыдыр... Газма идарәсиндә ишләйән элә мүнәндисимиз йохдур ки, икинчи ихтисасы олмасын. Каркүзарлығ дейирсән— бачарырлар, машында язы яздырмаг истәйирсән— әлләрийдән кәлир. һәр чүр дөф-тәрхана ишинин иһрасында маһир устадырлар.

Әкәр Әлиев йолдашы пәрт эләмәк истәмирсәнсә, икинчи суалы вермә, йох әкәр фикрин башгадырса, бир суал да вер:

— Йолдаш Әлиев, мән бу „ихтисаслары“ сорушмурам. Мәгсуд Ашурбәйов йолдашын үсулу илә газма бригадаларында икинчи ихтисасы өйрәнмәк мәсәләсини дейирәм!

Бу суалын чавабы нә сәни, нә дә Әлиевни хошландырмаяһаг.

- һм?!
- Бәли!
- Өзүнүз билмирсиниз?
- Хейр!
- һеч мән дә билмирәм!

„Ай гыз“

Ай гыз! Мәнә бир гуту „Казбек“, анчаг Ленинград малы олсун.

— Ай гыз! Бир стәкан чай, янында конфет.

— Ай гыз! Мәним үчүн бир гуту „Кигант“ спичка!..

— Ай гыз! Гач бизим эвә, портсигарымы кәтир.

Кимдир бу „ай гыз“?..

Бә'зиләри элә билләрләр ки, идарә ишчиләрийдән биринин шәхси гуллуғчусудур. Хейр!

„Ай гыз“ Азәрнефтин дөф-тәрханасында дөвләтдән мааш алыб, хидмәт эдән ишчиләрдән биридир. Белә „ай гызлара“ „Азәрнефт“, „Азәрләнизнефт“, „Азәрнефт-завод“, „Азәрнефткәшфийят“ бирләшмәләринин идарәләриндә раст кәлмәк олар.

Һәтта бунларын һагғында хусуси бир әмр дә верилмишдир. һәммин әмрдә язылыр ки:

„Дөф-тәрхана ишчиләри дөвләт гуллуғчусу олдуғлары үчүн, идарә башчылары онлардан өз шәхси гуллуғчулары кими истифаде эдә билмәзләр.“

Әмр әмрлийиндә галыр, Сталиннефт, Молотовнефт трестләринин рәисләри өз катибләрийнә енә дә шәхси гуллуғчу кими баһырлар. Бу катибләр идарә иши көрмәк өзәзинә, бүтүн күнү чай кәтирәр, папирос алмаға кеدير вә шәхси тапшырығлары ери-нә етирирләр.

Азәрнефт машынларындан хусуси ишләр үчүн истифаде эдилер.

КИРПИ ГАРДАШ!

НӨРМƏТЛИ КИРПИ!

Бизим Ланкеран шәһәринин кирчәһийндә Фәришад адлы гэсәбә вар. Бурада бир хараба эв чоходандыр адамларын нәзәрини чәлб эдир. Бинанын гапысы йох, пәнчәрәви сыныг, диварлары учуб, дөшәмәси сөкүлүб.

Район мәдәни-маариф шө'бәсинин сияһисиндә бу бинанын ады "Мәдәнийәт эвидир". Делинә бахсан, дүз эдди илдир ки, бурада мәдәнийәтдән бир эсәр йохдур.

Бир вахт балыг заводунун директору Садыгов бураны тә'мир этдириб, балыг гурудан биная чевирмәк истәди. "Гәләбә" колхозунун сәдри Салманов она э'тираз этди:

— Йох, колхоз сәдри өлмәйиб ки, сән онун бинасына саһиб чыхасан. Иш балыг гурутмаға галса, элә биз өзүмүз дә буну бачарарыг.

Салманов Садыгову һәвәсдән салды, һеч бири биная эл вурмады. Бина да өз харабалиғында галды.

Инди һәрдән бир, енә бу бинанын мәсәләси музакирә олунур.

КИРПИ ГАРДАШ!

Йәгин ки, Бақыда 12 вә 13-чү Завагзал күчәләринин арасында машинларә бензин бураһылан калонканы көрмүшсүнүз.

Калонканын сағына, солуна чәкилмиш кениш асфалт йоллар илә нә гәдәр кефиндир машин сур; тоз көрмәзсән, палчыға батмазсан, тәкәргә мисмар илишмәз, яшыл хиябанларын арасындан кечдикчә дейәрсән—бир дә кечим!

Анчаг һүнәрин вар, эсас йолдан чых, калонка олан ерә кәл, көр нә аләмдир! Ишдир, гәзадыр, машиныны бурадан сағ-салат чыхарыб апара билсән, бир дә бу тәрәфләргә үз чевирмәзсән. Дүздүр, калонканын трафы чох да бөйүк саһә дейил, һамасы бир нечә йүз квадрат метр ола, я олмая. Анчаг мәсәлә йолун аз-чохлағунда дейил. Бу гыса йолун миң бир эзийәти вар.

Заводун директору Садыгов дейир ки:

— Тә'мирә башласынлар, көмәк эләмәк мәнән.

Район мәдәни-маариф шө'бәсинин мүдирү Ибадов да дейир:

— Мән әлимдән кәләни эләмишәм. Беш илдир сметаны һазырладыб вермишәм колхоз сәдринә, пул да вар, ким истәйир тә'мир этдирсин; мән дә штаты тәсдиғләдим, башласынлар ишә.

Колхоз сәдри Салманов исә дейир:

— Сөз бир олар. Смета вар?—Вар. Пул вар?—Вар. Сөз вермишәм?—Вермишәм. Бу ил бураны тә'мир эләтдирчәһийәм?—Эләтдирчәһийәм. Даһа нә истәйирсиниз?

Салманов яхшы дейир, амма чох тәгәсүф ки, эйни сөзү беш илдир дейир вә һалә билмирик ки, нечә ил дә дейәчәк.

С. Исмайылов

Яйда тоз, гышда галын палчыг истәсән—бурада, чала-чухур бурада, мых батыб тәкәри партламыш, рессорлары сыныб бөйрү үстә дүшмүш машинлар—бурада. Узун сөзүн гысасы, миң бир бәлә йығылыб бензин калонкасынын трафына, сағ кәлән машин салхаг гайыдыр.

Элә күн олмур ки, идарә мүдирләриндән бири машинда кәлиб бурадан бензин көтүрмәсин вә бу мәнзәрәнин шаһиди олмасын. Анчаг бир адамын дилиндән гыфыл көтүрүлмүр ки, кедиб еринә чатдырсын; бәлкә бураны дүзәлдәләр, биабырчылыг арадан галдырыла.

К. Рушанов, Н. Денисов

Иса мұәллимин балдызы

1949-чу илдә Иса мұәллим арвады өләндә, кефини позмады. Чүнки онун эвиндәчә көзәл-көйчәк балдызы вар иди. Ады Рая, өзү дә он бир яшында. Иса гайынанасы Гәмәр ханымла мәсләһәтләшди, чаныны дишинә тутуб, үч-дөрд ил көзләди вә 1952-чи илин март айында чаһ-чәләл илә Раяя нишан апарыб, башлады той тәдарүкүнә...

Иса мұәллим гайынанасына бәрк-бәрк тапшырды ки:

— Әзиз гайынаман, өзүн элин адәтини билирсән, мұәллим нишанлысы оlanda нә олар, нишанлы гыз кәрәк аяғыны мәктәбә гоймасын.

О олду-бу олду Рая бир дә мәктәбин гапысыны ачмады. Жданов районунун Дүнямалылар кәнд мәктәбиндә мұәллимлик эдән Иса Нәчәфов исә башлады күнләри саймаға ки, нә вахт гызын он алты яшы тамам олачаг, тоюну эдиб, адамыны эвинә кәтирсин. Һәрчәнд ки, бә'зи адамлар Иса мұәллими данлайыб дейирләр: "Ай Иса, ахы гыз сәнин тайын дейил, онун он беш яшы тамам олмайыб, сән әллини һағламышан", Иса мұәллим кефини позмадан кечмиш кәрбәлайыларын дили илә чаваб верир: "Нә олар бәйәм, ағ ат арпа емәз?"

Ч. Нейбәтов

ДУЗӘЛИШ

9-чу нөмрәмиздә "Харичи юмор" сәһифәсиндәки шәкилләр Чехословакия дейил, Румыния сатирик журналы "Урзика"дан алынмышдыр.

Бақыда, тикиш артелләриндә сифаришләр юбандырылыр, бә'зән яйда верилән сифариш, гышда һавыр олур.

Киши артелдә өзүнә костюм сифариш этди, севинди ки, яйлаға кедәндә көйчәк.

Сифариши юбандырдылар, киши яйлаға костюмсуз кетди, гайыданда костюм өйнинә дар кәлди, төзөдән тинмәли олдулар.

Бу дөфә кишини о гөдәр апарыб-кәтирдиләр ки, арыглады, тикилән костюм өйнинә кен олду.

Редактор—Әвәз Садыг. Редакция һей'әти: Сүлейман Рүстәм, Сабит Рәһман, Сүлейман Мәликов, Казым Казымзада, Гулам Мәммәдли, Рза Шәһвәләд.

"Коммунист" гәзетинин нәшри. Редакциянын адреси: Бақы, Коммунист күчәси, 11/13, 4-чү гапы, 2-чи мәртәбә. Тел. 3 -17-27. Абунә гиймәти: айлығы 3 манат.

ФГ 22712. Сифариш № 814. Тиражы 20 000. Кағыз форматы 70x105¹/₁₆. Чапа имзаланмыш 24/XII-52.

Азәрбайжан ССР НС янында Полиграфия сәнаен, нәшрийәт вә китаб тичарәти ишләри идарәси, 26-комиссар адына мәрбәә. Бақы, Әли Байрамов күчәси, № 3.

05
1271

«Американ-инкилис блокунун рәһбәрләри Һиндистан, Мексика вә Перу гәт'намә лайиһәләри пәрдәси алтында АБШ-ын Корейдакы командалыгынын тутдуғу мөвгәә, онларын Корейя вә Чин әсирләри үзәриндә төрәтдикләри чинайәтләрә бәрәәт газандырмаға чалышырлар. (А. Я. В ы ш и н с к и йолдашын БМТ-дә сөйләдийи нитгиндән).

Рәссам П. ШАНДИН

Уолл-стрит— Бу лайиһәләрин һамысы бизим хейримизәдир вә үрәйимизәдәндир.